

Sygn. akt SNO 60/17

UCHWAŁA

Dnia 23 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Kazimierz Zawada

Protokolant Katarzyna Wojnicka

w sprawie **A.C.**

sędziego Sądu Rejonowego w [...]

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 23 lutego 2018 r.,

zażalenia, wniesionego przez prokuratora

na uchwałę Sądu Apelacyjnego - Sądu Dyscyplinarnego w [...]

z dnia 19 października 2017 r., sygn. akt ASDo .../17,

w przedmiocie odmowy wyrażenia zgody na przeprowadzenie badania stanu zdrowia psychicznego sędziego A.C., połączonego z obserwacją w zakładzie psychiatrycznym

uchwalił:

1. utrzymać w mocy zaskarżoną uchwałę;

2. kosztami sądowymi postępowania odwoławczego obciążyć

Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny w [...] uchwałą z dnia 11 kwietnia 2016 r., sygn. akt ASDo .../15, zezwolił na pociągnięcie sędziego Sądu Rejonowego A.C. do odpowiedzialności karnej za czyny polegające na tym, że:

1. w dniu 26 lutego 2014 roku w[...], działając wspólnie i w porozumieniu z inną ustaloną osobą, jako funkcjonariusz publiczny sędzia Sądu Rejonowego w [...], a zarazem na podstawie art. 149 § 1 k.p.k. osoba uprawniona do wystawienia dokumentu - protokołu rozprawy z dnia 10 lutego 2014 roku w sprawie IX K .../13 przeciwko A.L. oskarżonemu o czyn z art. 178a § 2 k.k. poświadczyla w nim nieprawdę, co do okoliczności mających znaczenie prawne, a mianowicie, że „obwiniony A.L. został prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy, sąd postanowił przeprowadzić rozprawę zaocznie, przewodniczący otworzył przewód sądowy, protokolant odczytał wniosek o ukaranie, sąd postanowił rozpoznać sprawę według przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenie, sąd postanowił a przewodnicząca odczytała wyjaśnienia A.L. i zeznania świadka P. B., sąd postanowił uprzedzić obecne strony, że czyn może zostać zakwalifikowany z art. 87 § 1a k.w. oraz ujawnić dowody dołączone do wniosku o ukaranie, oskarżyciel publiczny oświadczył, że nie żąda uzupełnienia przewodu sądowego, przewodnicząca ogłosiła zamknięcie przewodu sądowego, a następnie po sporządzeniu wyroku ogłosiła go publicznie i podała ustnie najważniejsze powody wyroku, a także, że rozprawę zakończono o godz. 14:10, w sytuacji gdy zdarzenia takie nie miały miejsca, tj. o czyn z art. 271 § 1 k.k.;

2. w dniu 14 lutego 2014 roku, jako funkcjonariusz publiczny - sędzia Sądu Rejonowego w [...], a zarazem na podstawie art. 418 § 1 k.p.k. osoba uprawniona do wystawienia dokumentu - wyroku w sprawie IX K .../13 przeciwko A.L. oskarżonemu o czyn z art. 178a § 2 k.k. poświadczyla w nim nieprawdę, co do okoliczności mających znaczenie prawne a mianowicie, że został on wydany 10 lutego 2014 roku, w sytuacji gdy zdarzenie takie w tym dniu nie miało miejsca, tj. o czyn z art. 271 § 1 k.k.

Powyższa uchwała została utrzymana w mocy przez Sąd Najwyższy-Sąd Dyscyplinarny uchwałą podjętą w dniu 6 lipca 2016 r., sygn. akt SNO .../16.

W ramach prowadzonego postępowania przygotowawczego dotyczącego ww. czynów, sygn. akt PK XIV Ds....2016, prokurator Prokuratury Okręgowej w [...] delegowany do Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej, złożył wniosek o podjęcie uchwały w przedmiocie wyrażenia zgody na przeprowadzenie

badania stanu zdrowia psychicznego podejrzanej połączonego z obserwacją w zakładzie leczniczym.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny w [...] uchwałą z dnia 19 października 2017 r., sygn. akt ASDo .../17, nie zezwolił na przeprowadzenie badania stanu zdrowia psychicznego A.C. – sędziego Sądu Rejonowego w [...] połączonego z obserwacją w zakładzie leczniczym.

Zażalenie na tę uchwałę wniósł prokurator, podnosząc zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, mający wpływ na treść orzeczenia, polegający na nieuzasadnionym, niezgodnym z zebrany materiał dowodowy i zasadami doświadczenia życiowego uznaniu, że kara pozbawienia wolności orzeczona w przyszłości wobec podejrzanej A.C. za zarzucane jej przestępstwa z art. 271 § 1 k.k. zostanie wymierzona z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, podczas gdy – w przekonaniu skarżącego – prawidłowa analiza zgromadzonego materiału dowodowego, przesłanek podmiotowych (podejrzana jest sędzią Sądu Rejonowego, osobą zaufania publicznego, od której można oczekiwać wyższych standardów moralnych niż od innych obywateli), rodzaju popełnionych przestępstw, sposobu działania sprawcy, ilości toczących się wobec podejrzanej postępowań dyscyplinarnych i prowadzonego drugiego postępowania w Prokuraturze Krajowej o czyn z art. 271 § 1 k.k. przemawia za uznaniem, że przyszła kara pozbawienia wolności wobec podejrzanej zostanie orzeczona bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Wniósł o uchylenie zaskarżonej uchwały w całości i podjęcie uchwały zezwalającej na przeprowadzenie badania stanu zdrowia psychicznego A.C. – sędziego Sądu Rejonowego w [...], połączonego z obserwacją w zakładzie leczniczym.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje.

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Przed zaprezentowaniem motywów, które legły u podstaw podjętego rozstrzygnięcia, należy jednak w pierwszej kolejności odnieść się do kwestii właściwości Sądów dyscyplinarnych oraz trybu rozpoznania wniosku o skierowanie sędziego, przeciwko któremu prowadzone jest postępowanie karne, na badanie stanu zdrowia psychicznego połączone z obserwacją w zakładzie leczniczym.

Nie może być wątpliwości, że zagwarantowany w art. 181 Konstytucji RP immunitet formalny sędziego obejmuje swym zakresem każdą formę pozbawienia wolności (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2007 r., I KZP 21/07, OSNKW 2007/10/69, Biul.SN 2007/9/12, Prok.i Pr.-wkł. 2007/12/16). Jego uchylenie w zakresie wolności osobistej sędziego wymaga zatem każdorazowo zgody sądu dyscyplinarnego, którymi - zgodnie z art. 110 § 1 u.s.p, są: w pierwszej instancji – sąd apelacyjny, zaś w drugiej instancji – Sąd Najwyższy. Właściwość tych sądów w zakresie spraw immunitetowych przewiduje wyraźnie art. 110 § 2 u.s.p.

Chociaż obecnie nie obowiązuje już art. 80d u.s.p., który wskazywał na możliwość wniesienia zażalenia na uchwałę w przedmiocie uchylenia immunitetu, to jednak dopuszczalność tego środka odwoławczego na gruncie ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych wynika z treści art. 110 § 1 u.s.p. oraz art. 131 § 4 (*argumentum a minori ad maius*). Zastosowanie trybu określonego w art. 80 u.s.p. implikuje zatem dopuszczalność zażalenia od orzeczenia niezezwalającego na przeprowadzenie badania stanu zdrowia psychicznego, połączonego z obserwacją w zakładzie leczniczym. Zażalenie na uchwałę Sądu Apelacyjnego–Sądu Dyscyplinarnego w [...] 19 października 2017 r., sygn. akt ASDo ...17, było zatem dopuszczalne i podlegało rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny.

Trzeba jednak zauważyć, że odpowiednie zastosowanie art. 203 k.p.k. (w zw. z art. 110 § 2 u.s.p. i art. 128 u.s.p.), z modyfikacją dotyczącą możliwości zaskarżenia rozstrzygnięcia negatywnego (niedopuszczalnego w świetle art. 203 § 4 k.p.k.) wymaga analizy przez sąd dyscyplinarny sprawy w kontekście wszystkich przesłanek określonych w art. 203 § 1 k.p.k., w tym warunku, aby zebrane dowody wskazywały na duże prawdopodobieństwo, że oskarżony popełnił przestępstwo, co jest kryterium węższym, niż określona w art. 80 § 2c u.s.p. przesłanka uchylenia immunitetu: „dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa. Z tego powodu, jak również ze względów praktycznych zasadne jest stanowisko, zgodnie z którym uchwała sądu dyscyplinarnego o wyrażeniu zgody na przeprowadzenie badania stanu zdrowia psychicznego sędziego, połączonego z obserwacją w zakładzie leczniczym zastępuje postanowienie wydane na podstawie art. 203 § 2 k.p.k. o zarządzeniu badań psychiatrycznych podejrzanego

połączonych z obserwacją w zakładzie leczniczym. Takie rozwiązanie w dostateczny sposób czyni zadość standardom gwarancyjnym określonym w art. 181 Konstytucji RP, zwłaszcza uwzględniając pozycję ustrojową sądów dyscyplinarnych. Ponowne badanie zasadności wniosku przez sąd karny w kontekście takich samych przesłanek, wynikających z treści art. 203 § 1 k.p.k. należy uznać za zbędne *superfluum*.

Przechodząc do uwag szczegółowych związanych z treścią zażalenia prokuratora należy zaaprobować stanowisko Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego co do wystąpienia w sprawie negatywnej przesłanki zastosowania art. 203 § 1 k.p.k., związanej z rodzajem sankcji karnej, możliwej do wymierzenia w przypadku przypisania sędziemu odpowiedzialności karnej za zarzucane przestępstwa (nakaz odpowiedniego stosowania art. 259 § 2 k.p.k.) Zgodnie z tym ostatnim przepisem: „tymczasowego aresztowania nie stosuje się, gdy na podstawie okoliczności sprawy można przewidywać, że sąd orzeknie w stosunku do oskarżonego karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania lub karę łagodniejszą albo że okres tymczasowego aresztowania przekroczy przewidywany wymiar kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia”.

W świetle charakteru sprawy oraz ciężaru gatunkowego czynu zabronionego określonego w art. 271 § 1 k.k. zasadnie Sąd pierwszej instancji stwierdził, że w realiach niniejszej sprawy jest bardzo mało prawdopodobne, aby czyn stypizowany w art. 271 § 1 k.k., będący podstawą prowadzenia postępowania przeciwko podejrzanemu sędzi mógł skutkować wydaniem orzeczenia skazującego na karę pozbawienia wolności o charakterze bezwzględny (zob. s. 7-8 uzasadnienia uchwały). Konstytucyjna zasada proporcjonalności, znajdująca swój wyraz w unormowaniu zawartym w art. 259 § 2 k.p.k. w zw. z art. 203 § 1 k.p.k. stoi zatem na przeszkodzie zastosowaniu obserwacji podejrzanego w zakładzie leczniczym.

Nie można podzielić poglądu prokuratora, że zaskarżona uchwała uniemożliwia ustalenie kwestii poczytalności podejrzanego. Przede wszystkim należy podkreślić, że trudności dowodowe nie mogą usprawiedliwiać naruszenia unormowań o charakterze gwarancyjnym. Pogląd ten ma zresztą charakter uniwersalny, albowiem sytuacja, jaka wystąpiła w niniejszej sprawie może mieć

miejsce w każdym procesie karnym, gdzie zachodzi potrzeba zastosowania instytucji określonej w art. 203 § 1 k.p.k. Poza tym, wbrew temu, co podnosi się w zażaleniu opinia sądowo-psychiatryczna wydana na potrzeby sprawy dyscyplinarnej prowadzonej przez Sąd Apelacyjny–Sąd Dyscyplinarny w [...], sygn. akt ASD .../16, może zostać zaliczona w poczet materiału dowodowego i stanowić podstawę ustaleń faktycznych oraz przedmiot analizy biegłych powołanych przez prokuratora w postępowaniu karnym; może również uzasadniać potrzebę wydania kolejnej opinii na podstawie art. 201 k.p.k. Nie ma tu znaczenia dyscyplinarno-prawny tryb postępowania, w którym wydano opinię, bazujący zresztą w przeważającym stopniu na przepisach procedury karnej. Decydujące znaczenie ma tożsamość czynów stanowiących przedmiot obu tych postępowań.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w uchwale. O kosztach sądowych postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 133 u.s.p.

kc